

סימן ח היתר עיסקא [2]

נוסח של היתר עיסקא שערכתי עבור חברת שיווק המוכרת מוצרים באשראי ובהקפה. הית"ע זה נערך לאחר ששיקים רבים חזרו ללא כיסוי ונפרעו רק לאחר זמן ממושך, וברצונם לגבות שיקים אלה עם ריבית והצמדה כמקובל במשק. כמו-כן יכול הית"ע זה לשמש למכירה בתשלומים, כשגובים ריבית עבור האשראי.

שטר עיסקא

בשם חברת _____ בע"מ, הרינו מודיעים ומתחייבים בזה שכל ענייני הכספים של חברתינו אשר יש בהם חשש איסור ריבית, יהיו אך ורק בתורת עיסקא כתקנת חז"ל, בין כאשר נמכור מוצרים באשראי ובהקפה ובין כאשר נקבל כסף מהקונה בתורת תשלום מראש.

כל תשלום מראש שנקבל מהקונה יהא בתורת עיסקא על-מנת להשקיע בעסק טוב ומובחר, בין בעסקינו ונכסיו הקיימים ובין בנכסיו ועסקינו שמכאן ולהבא, ולא יחשב כתשלום עבור המוצרים. ובאם לא נשקיע כנ"ל, הרינו מקנים לנותן חלק בכל עסקינו כשווי סכום העיסקא, בקנין המועיל ביותר ובאופן המועיל ביותר. ואף אם יהיה כתוב בקבלה שיקבל מאיתנו ששילם על חשבון מוצר, אין בזה כדי לבטל תוקף שטר זה המעיד שהמעות ניתנו בתורת עיסקא. כל הרוחים מעיסקא זו יהיו מחצה לנותן ומחצה לנו, ובהפסד שליש לנו ושני שליש לנותן. ולא נהיה נאמנים על הפסד אלא בעדים כשרים ונאמנים ע"פ דיני ישראל, ועל אי הריוח לא נהיה נאמנים אלא בשבועה חמורה ע"פ דיני ישראל כתקנת המהר"מ, או בעדים כשרים ונאמנים ע"פ דיני ישראל. זמן ההוכחה וזמן חלוקת הריוח יהיה כתקנת החכמת אדם, וכאמור להלן. אמנם סוכם, שאם נספק את המוצרים שהוזמנו ע"י הלקוח, נהיה פטורים מחובת ההוכחה כנ"ל, ומותר הריוח יהיה לנו לבדנו.

וכאשר נמכור מוצרים באשראי ובהקפה, ובכלל זה כל אופני תשלום שאינם במזומן, מוסכם שיהיה הקונה במעמד של מקבל עיסקא, והוא מקנה לנו תמורת המוצרים שקבל ובשווים בכל עסקיו ונכסיו חלק שוה ערך לסכום שקיבל, בקנין המועיל ביותר ובאופן המועיל ביותר, וחלק זה יהיה בידו בתורת עיסקא. וכן בכל העסקים והנכסים שיעשה המקבל משעת קבלת העיסקא ואילך, המקבל הינו מתעסק של הנותן לקנות ולהתעסק, וחלקו של הנותן בעסקים ונכסים אלו יהיה כנ"ל, כך שכל עסק ונכס שירויח בו המקבל, הרי הוא ריוח העיסקא.

הריוחים מהעיסקא יחולקו מחצה לנו ומחצה ללקוח, ובהפסדים - הלקוח בשליש ואנו בשני שליש. ולא יהיה נאמן על הפסד אלא בעדים כשרים ונאמנים ע"פ דיני ישראל, ועל אי ריוח לא יהיה נאמן אלא בשבועה חמורה ע"פ דיני ישראל או בעדים כשרים ונאמנים ע"פ דיני ישראל. מוסכם, שבכל מקרה וענין לא תשמע טענת הלקוח לדון לפי הכלל של התובע הולך אחר הנתבע, אלא זכותה של החברה לקבוע את מקום הדיון, ובלבד שיהיה זה בית-דין קבוע.

מוסכם כי על המקבל להודיע בכתב לנותן על אי ריוחיו או/ו הפסדיו, עד ליום העסקים האחרון שבחודש העברי, שהוא יחשב זמן הפרעון. ובאם לא הודיע כנ"ל,

הרי זה כהודאת בעל-דין שהעיסקה הרויחה, ולא יוכל המקבל לטעון שהעיסקה הפסידה או לא הרויחה עד התאריך הנ"ל, וזאת כתקנת החכמת אדם.

אמנם הוסכם שאם ירצה המקבל ליתן לנו עבור הקרן והרווחים הפרשי הצמדה וריבית כמקובל במשק, כולל הוצאות גביה ונזקי גרמא, או כל סכום אחר שנסכם בינינו, יהיה מקבל העיסקה פטור מכל חובת הוכחה כנ"ל, ומותר הרויח יהיה לו לבדו. ואף אם יהיה כתוב בחשבון או בכל מסמך אחר שקיבל מאיתנו שמתחייב לשלם סך מסוים בתורת תשלום עבור מוצרים, וכן אם יהיה מוזכר תוספת ריבית, אין בכל זה לבטל תוקף ההיתר עיסקה הנ"ל.

כל הקנינים בני"ל נעשו בקנין המועיל ביותר ובאופן המועיל ביותר, וקבלנו על הנ"ל בקנין סודר בבית דין חשוב ללא אסמכתא וללא טופסי דשטרי, ומוסכם בזה שבכל ספק בשטר יש לפרשו באופן המקיים את השטר ולא חלילה באופן המבטלו.

כל האמור לעיל הינו תקנה גמורה ומחייבת כתקנה מתקנות חברת _____ ובפירוש הותנה, שאם מאיזו סיבה לא ידע המקבל או הנותן ענין הית"ע זה או שלא ידע בכלל מהי עיסקה, יהיו נוהגים בו דיני עיסקה כנ"ל, מאחר וע"פ החלטתינו לא תעסוק החברה בשום עניני כספים שיש בהם איסור ריבית, וכל העוסק עימנו, על-דעת תקנותינו הוא עוסק. ולמען תת תוקף ועוז לאמור לעיל, הננו כותבים ומפרסמים קבל עם ועדה תקנה זו.

ולראיה וקנין באנו על החתום, היום _____